

III FESTIVAL SAMONIKLOG LJEKOVITOG I JESTIVOGL BILJA

VODNJAN 26 I 27 SVIBNJA
2012

NATURA VERIS

Krenite s nama v pustolovinu!

UVODNA RIJEČ ORGANIZATORA

UDRUGA NATURA VERIS

Prije nešto godina šetao sam vodnjanskom *placom* s platnenom torbom, kakvu danas u mnogim trgovinama nude u zamjenu za plastičnu, punom rozeta i podanaka. Takva torba zadržava svježinu bilju posebno ako ste cijeli dan u prirodi. U trenutku sam zastao i sam sebi bio čudna pojava, što bi odgovorio da me netko pita što to nosim u njoj. Nedugo zatim pojavile su se sramežljive molbe prijatelja i poznanika da se podijeli iskustvo i znanje o samoniklom bilju. Počela su predavanja i prezentacije, odlasci u prirodu s grupama, a nešto vremena poslije i aktivno provo enje projekata u osnovnim školama o bilju, iz slobodne prirode, koje se može koristiti u prehrani. Sve je to dobilo razmjere kakvo se u onom detalju s početka priče moglo samo sanjati.

Danas imamo priliku pozvati Vas na **III Festival samoniklog ljekovitog i jestivog bilja u Vodnjanu**. Manifestaciju koja ima za cilj u svom kontinuitetu educirati i ospozobiti sve zainteresirane osobe za pravilnu primjenu samoniklog bilja iz prirode. Takva primjena je mnogostruka, prvenstveno u segmentima prehrane i liječenja, koji su bili sastavnice života ljudi unazad stotinjak godina a danas skoro da ne prepoznajemo i ne razlikujemo vrstu od vrste, što da govorimo o njihovoj pravilnoj uporabi.

O UDRUZI

Udruga "**NATURA VERIS**" sa sjedištem u Vodnjanu osnovana je 28.02.2010. god. kao neprofitna organizacija sa ciljem unapređenja i popularizacije ekologije. Svoj cilj ostvaruje organiziranjem predavanja, susreta, tribina, seminara, savjetovanja, festivala, radionica i

drugih sličnih skupova na temu zdravi život i rada sa djecom svih dobi, te nakladništvo i izdavanje publikacija veznih za ciljeve udruge.

U periodu od tri školske godine posjećeno je više od 60 osnovnih škola (3 600 učenika) u kojima se proveo projekt, a u nekoliko od njih projekt je uvršten u program za svaku godinu kao standardni projekt, posebno u školama sa statusom Eko-škole.

ZAHVALE

Prvenstveno zahvale idu na račun predavača koji i ove godine dijele entuzijazam i podršku manifestaciji čineći je prepoznatljivom destinacijom kvalitete, **prof.dr.sc. Kroati Hazler Pilepić**, **prof.dr.sc. Tihomiru Miličeviću** i **Slavku Brani**.

Zahvalili bi **Gradu Vodnjanu** koji nam u partnerskom duhu sve ove godine izlazi u susret omogućujući da se cijela manifestacija odvija na atraktivnom središnjem trgu, potpori i cjelokupnij logistici. Zatim **Zajednici Talijana** Grada Vodnjana koja svojim gostoprимstvom omogućuje gostima praćenje predavanja u prostorijama zajednice, te **Istarkoj županiji** na potpori.

Domaćoj mljekari **Latus** koja nam sve ove godine sponsorira sve mlijecne proizvode koje koristimo u našim delicijama.

Svim medijskim pokroviteljima koji prenose događanja tijekom i poslije Festivala. I naravno **OŠ Fažana** i **OŠ Vodnjan** kao partnerima u cijelom projektu.

Posebna zahvala ide stručnim suradnicima mr. ph. **Mariji Kolarević** i **Ivi Dujmović** kandidatu za doktorat.

U ime Organizacijskog tima predsjednik udruge Emir Komić

PROGRAM

III FESTIVALA SAMONIKLOG LJEKOVITOOG I JESTIVOOG BILJA

Festival će se održati u dva dana, subota i nedjelja 26. i 27.05.2012.

Subota 26.05.2012. - prvi dan

Festival započinje u 10:00 sati i traje do 17:00 sati.

10:00 - 10:30 Svečano otvarenje Festivala samoniklog, ljekovitog i jestivog bilja – prigodni program.

10:30 - 12:00 Predavanja, radionice i terenski dio (obilazak s vlakićem) predvi en za osnovnoškolce i njihove roditelje.

12:00 - 13:00 Ručak i vrijeme predvi eno za razgledavanje ponude autohtonih proizvoda domaćih proizvo ača.

13:00 - 14:30 prof.dr.sc. Kroata H. Pilepić, Farmaceutsko-biokemijski fakultet Sveučilišta u Zagrebu.
Samoniklo ljekovito bilje:

METVICE OKO NAS
Predavanje i radionica

15:00 - 16:00 prof.dr.sc. T. Miličević, Agronomski fakultet Sveučilišta u Zagrebu.

Samoniklo jestivo bilje:
JESTIVE I SAMONIKLE ZELJASTE BILJKE POPULARNO ZVANE RADICI
Predavanje

16:15 - 17:00 Slavko Brana, Javna ustanova Natura Histrica.

Alergeno bilje u prirodi:
BILJNE VRSTE UZROČNICI ALERGIJA
Predavanje i radionica

Nedjelja 27.05.2012. - drugi dan

Započinje u 10:00 sati i traje do 17:00 sati.

10:30 - 12:00 Predavanja, radionice i terenski dio (obilazak s vlakićem) predvi en za osnovnoškolce i njihove roditelje.

12:00 - 13:00 Radionica u prirodi – obilazak nekoliko lokacija u neposrednoj blizini grada putem turističkog vlaka.

13:20 - 14:50 prof.dr.sc. Kroata H. Pilepić, Farmaceutsko-biokemijski fakultet Sveučilišta u Zagrebu.
Samoniklo ljekovito bilje:

ZAVIRIMO POD ZEMLJU
Predavanje i radionica

15:00 - 16:00 prof.dr.sc. T. Miličević, Agronomski fakultet Sveučilišta u Zagrebu.
Samoniklo jestivo bilje:

PLODOVI IZ PRIRODE
Predavanje

16:15 - 17:00 Slavko Brana, Javna ustanova Natura Histrica.

SAMONIKLO HALUCINOGENO BILJE I GLJIVE
Predavanje

SAMONIKLO LJEKOVITO BILJE

METVICE OKO NAS

predavanje i radionica

Metvice se primjenjuju u ljekovite svrhe već tisućama godina. Etnobotaničkim istraživanjima koja su provedena na području Mediterana utvrdilo se da se pripravcima različitih vrsta metvica tradicionalno liječi više od 60 različitih tegoba ili oboljenja. Opravdanost njihove primjene kroz suvremene metode istraživanja, botanička obilježja različitih metvica radi lakšeg raspoznavanja i sigurnijeg sabiranja, karakteristike eteričnog ulja pojedine vrste te preporuke i savjeti za izradu jednostavnih ljekovitih pripravaka osnovne su teme ovog predavanja.

ZAVIRIMO POD ZEMLJU

predavanje i radionica

Podzemni su organi za biljke bogate smočnice, a u mnogima od njih skrivaju se i za nas korisne tvari, jestive ili ljekovite. Zavirit ćemo u zemlju i u korijenu veprine, koprive, gaveza i još nekih vrsta, pronaći i objasniti ono nama korisno, te pripremiti neke jednostavne i djelotvorne ljekovite pripravke.

KROATA HAZLER PILEPIĆ

- » Područje znanosti:
Biomedicina
- » Polje znanosti:
Farmacija
- » Akademski stupanj:
prof. dr. sc.
- » Zvanje: viši
znanstveni suradnik
- » Kontakt adresa
- » Ustanova: Zavod za
farmaceutsku botaniku
Farmaceutsko-
biokemijskog fakulteta
Sveučilišta u Zagrebu
- » Ulica: Schrott-ova 39
- » Brojevi telefona:
Tel. 01 4622 896
- » E-mail adresa:
tina@pharma.hr

SAMONIKLO, JESTIVO BILJE

JESTIVE I SAMONIKLE ZELJASTE BILJKE POPULARNO ZVANE RADIČI predavanje

U povrćarstvu se pod nazivom radići uglavnom smatraju kultivirane biljke iz roda *Cichorium*, posebno svojta *Cichorium intybus var. foliosum* (syn. *C. intybus* var. *sativum*). Ponekad se kao radič naziva i *endivija* (*Cichorium endivia*). Prema današnjoj botaničkoj klasifikaciji radići spadaju u porodicu Cichoriaceae, a prije su se ubrajali u porodicu Asteraceae (Compositae) ili glavočike. Kod nas je kao samonikla vrsta jako raspostranjena *Cichorium intybus* (vodopija, konjogriz, divlji radič, radič, modrica, zmijina trava i dr.), koja se prema Šuleku (1879) u Istri najčešće naziva upravo divlji radič ili samo radič. Međutim, u stadiju prizemne rozete u raznim područjima naše zemlje pa tako i u Istri vrlo često se kao radići nazivaju i neke druge biljke iz porodice Cichoriaceae i Asteraceae što stvara određenu konfuziju prilikom sakupljanja tih biljnih vrsta. Pod imenom radići se tako često nazivaju i smatraju i neke druge biljke kao što su: *Taraxacum officinale* (maslačak), *Leontodon taraxacoides* (lavljii Zub, goloječ i dr.), *Reichardia picroides* (bršaka, kozjača i dr.), *Chondrilla juncea* (zvečka, kostriječ, žutenica i dr.), te neke vrste iz roda *Crepis* kao što je vrsta *C. biennis* (dimak, radič i dr.) i dr. Na sreću sve ove navedene samonikle biljne vrste su jestive pa nema opasnosti od neželjenih posljedica u slučaju njihove zamjene zbog istog nazivlja. U predavanju će biti prikazane njihove morfološke sličnosti i razlike, nazivlje u pojedinim krajevima naše zemlje, te korištenje u prehrani.

PLODOVI IZ PRIRODE predavanje

Flora Hrvatske obiluje velikim brojem samoniklih voćnih vrsta, od kojih su neke vrste vrlo dobro poznate, a neke su manje poznate ili možemo reći gotovo nepoznate. Od poznatijih vrsta samoniklog voća u našoj zemlji raširene su kupine, maline, ribizli, borovnice, šipak ili nar, šipurak ili divlja ruža, divlja jabuka, divlja kruška, oskoruša, ljeska, kesten i dr. Njihove plodove ljubitelji samoniklog voća rado sakupljaju i koriste u prehrani. Međutim u našoj zemlji postoje i razne druge vrste samoniklog voća, koje su iz raznih razloga manje poznate te je njihovo sakupljanje i upotreba za sada slabije zastupljena. S obzirom da te voćne vrste tako erazaslužuju bolje

TIHOMIR MILIČEVIĆ

- » Područje znanosti:
Biotehničke znanosti
- » Polje znanosti:
Agronomija
- » Akademski stupanj:
prof. dr. sc.
- » Zvanje: izvaredni profesor
- » Kontakt adresa
- » Ustanova:
Agronomski fakultet
- » Ulica: Svetosimunska cesta 25
- » Brojevi telefona:
Tel +385 01 239 3732
- » E-mail adresa:
tmilicevic@agr.hr

poznavanje i korištenje i da su tako erazaslužene u našoj zemlji trebalo bi ih više upoznati. Od takvih manje poznatih samoniklih voćnih vrsta u ovom predavanju obraditi će se 12 vrsta koje mogu biti zanimljive i za područje Istre, a to su sljedeće: mjehurica ili pogančeva trava (*Physalis alkekengi* L.), merala (*Amelanchier ovalis* Medik.), pasji ili vučji trn (*Hippophae rhamnoides* L.) planika, maginja ili jagodino drvo (*Arbutus unedo* L.), mirta (*Myrtus communis* L.), kruška trnovača ili dugolisna kruška (*Pyrus amygdaliformis* Vill.), rašeljka (*Prunus mahaleb* L.), žižula ili čičimak (*Ziziphus jujuba* Mill.), koščela, koprivić ili ladonja (*Celtis australis* L.), indijska smokva ili gospina pogača (*Opuntia ficus-indica* (L.) Mill.), žutika (*Berberis vulgaris* L.) i drijen ili drenjina (*Cornus mas* L.). Neke od navedenih samoniklih voćnih vrsta se koriste u svježem stanju, a neke za preradu u marmelade, sokove, likere i dr., a neke su ujedno i ljekovite biljke, pa kao takve predstavljaju veliko prirodno blago.

BILJNE VRSTE UZROČNICI ALERGIJA

predavanje i radionica

Predavanje ima za cilj pojasniti pojavu alergija kod čovjeka (kao posljedicu neprilago enosti okolini), te biljne vrste koje ih mogu uzrokovati.

Predstaviti će se:

- što je to aerobiologija,
- pelud i načini oprašivanja,
- peludne alergije (pelud drvenastih biljaka, pelud trava i pelud korovnih biljaka),
- glavne biljne vrste uzročnici peludnih alergija (*Ambrosia artemisiifolia* itd.),
- peludni kalendarji,
- kontaktne alergije uzrokovanе biljkama i biljne vrste koje ih mogu izazvati.

PRAKTIČNI DIO

Na prikupljenom biljnom materijalu sudionici radionice imat će priliku upoznati neke najvažnije alergenske biljne vrste, te njihovo pravilno razlikovanje.

Detaljno će se pojasniti razlikovne karakteristike pojedinih alergenskih biljnih vrsta, njihovih mogućih zamjena, te preporuke za njihovo izbjegavanje i sprječavanje širenja.

HALUCINOGENE BILJKE I GLJIVE

Danas poznajemo oko stotinjak biljnih vrsta i još toliko gljiva sa halucinogenim djelovanjem. Dobar dio njih je znanstveno istražen, sa jasnom sistematikom i kemijskim sastavom. Poznajemo i načine djelovanja i otrovnost, kako vrsta tako i čistih halucinogenih spojeva.

SLAVKO BRANA

- » Područje znanosti: prirodne znanosti
- » Polje znanosti: botanika
- » Kontakt adresa
- » Ustanova: Natura hisrica
- » Ulica: Riva 8, Pula
- » Brojevi telefona: Tel. +385 (0)98 240 155
- » E-mail adresa: slavko.brana@ineth.hr

Povijest uporabe seže u vrlo daleku prošlost, povezana je prije svega sa religijskim obredima. No, zanimanje i uporaba, i danas u razvijenim društвima, nije samo na nivou tinejdžerskih modnih hirova. Prije ћe to biti čovjekovo traganje za tajnama ljudske egzistencije, u današnjem izuzetno otu enom društvu.

Cilj predavanja je upoznati halucinogene biljke i gljive našega podneblja, njihov kemizam, uporabu i zlouporabu. Kako je većina vrsta i njihovih spojeva, zakonom zabranjena, mladi često posežu za zamjenskim halucinogenima. To krije višestruke opasnosti po zdravlje uživatelja, sve do smrtnih ishoda. U predavanju ћe se ove zamjenske halucinogene biljne vrste i gljive posebno obraditi.

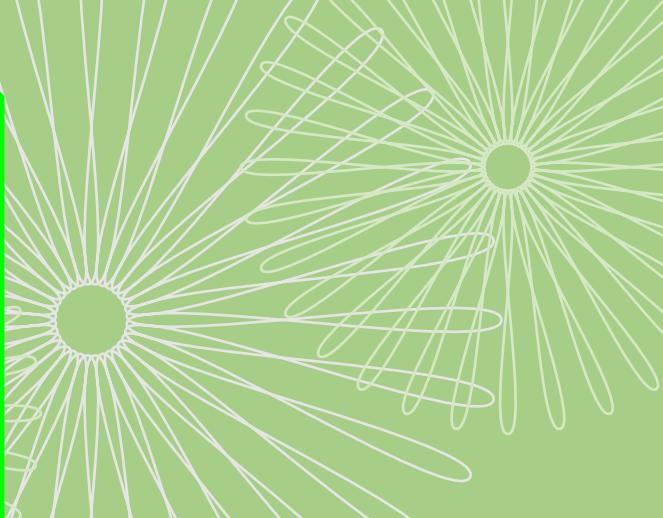

Na Festivalu okupljamo lokalne proizvode različitih autohtonih proizvoda vodnjanstine i Istre, ali i sve ostale ponude koje u svojim proizvodima imaju u sastavu samoniklo ili bioški uzgojeno bilje.

Na štandovima se tako može naći domaće maslinovo ulje, skuta, sir i mliječni proizvodi od ovaca, razni prizvodi na bazi lavande. Posebno se radujemo ponudi ekološki uzgojenog voća i povrća.

Med i proizvodi od meda su sastavni dijelovi šarolike ponude.

UDRUGA NATURA VERIS
S. MARTIN 5, 52 215 VODNJAN
TEL: 052 512 661
FAX: 052 512 661
EMIRKOMIC@GMAIL.COM
WWW.NATURAVERIS.HR